

Reuerendi Patris P. Hieremiæ Drexelii e Societate Iesu Opera omnia

Duobus nunc Voluminibus comprehensa, & libellis ante hac non editis
aucta ; Illvstrata, Indicibvs Moralibus, Locorum S. Scripturæ, Capitalium
Mysteriorum fidei, Rerum, & Concionum quouis anni tempore habendarum
; Congestis Et Compositis Methodo prorsus, alijs Auctoribus inusitata ; Sed
Theologis ...

Indicibvs Illvstratvs Et Avctvs Concionatoriis

Drexel, Jeremias

Antverpiæ, 1643

Capvt IV. Quarta morientes cygnea modulatio: Deus meus, Deus meus, ut
quid dereliquisti me.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77031](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77031)

voluntati non adeo placitum scirem, id profecto non facerem. Dicitur auro exarandum.

In nuperis illis Germaniæ bellicis turbis maximus Principum tam generosè dixit quàm sanctè: Dominus meus mihi & domui meæ plurima bona contulit: si ea iterum vult eripere, me ac meos punire, habet non paratissimos ad excipiendam optimi Patris castigationem.

Cùm quadraginta Sebasteni Martyres rigente gelu prius in lacu frigidissimo collocati, dein fractis tibus in rogum essent præcipitati, & Melithon natu minimus negligere, ecce adest mater Spartana, & spirantem adhuc filium ad mortem subeundam animans, Mi fili, ait, sustine paulisper, ecce Christus ad januam stat, & expectat te. Mox eo in humeros sublato ad ceterorum cumulum magnis passibus contendit. Sed extinctum in viâ filium, Mater generosissima suis ipsa manibus in martyrum rogum iniecit. Divina Mater filium ad crucem profecuta, Patri eum obtulit, & velut in ignem iniecit mirâ suâ voluntatis ad divinam conformationem. Hæc ipsa nostrum omnium mater è celo nos inclamat: Filii sustinete paullulum: ecce Christus ad januam stat, luctantes adjuvat, vincentes coronaturus expectat.

Quidquid igitur in nos doloris aut mœroris immiserit Deus, & fortiter perferamus & constanter. Christo magis decorum est crucem pati quàm mereri.

CAPVT IV.

Quarta Christi morientis cygnea modulatio: Deus meus, Deus meus, ut quid dereliquisti me!

Cum tres è Jobi cognatis, Eliphaz, Baldad, & Sophar, intellexissent sui consanguinei acerbos casus, officii causâ ad eum unâ properarunt. Conduxerant enim, ut pariter venientes viderent eum. Cùmque eleuassent procul oculos suos, non cognouerunt eum, & exclamantes plorauerunt, scissisq; vestibus sparserunt pulverem super caput suum in calum. Et sederunt cum eo in terrâ septem diebus & septem noctibus, & nemo loquebatur ei verbum: viderunt enim dolorem esse vehementem.

Patientissimus Job noster Dominus IESVS in Calvarie sterquilinio sedit percussus ulcere pessimo, & non erat in eo sanitas. Si amici sumus, attollamus oculos, an nostrum hunc propinquum adhuc noverimus, scindamus non vestimenta sed corda nostra, spargamus caput cinere, sedeamus cum eo in terrâ, & videbimus dolorem esse vehementem, qualis non fuit in hominum ullo. Inter cruciatu Christi nihil luctuosius aut horrenius quàm ea vox, quâ Dei Filius se à Deo, ab ipso Patre desertum proclamavit. Ergo hæc ipsa Christi verba, Deus meus, Deus meus, ut quid dereliquisti me! hoc capite explicanda.

§. I. Quare derelictus sit Christus.

Cum Chrysofomo dixerim: Exhorrescat cælum, & contremisat terrâ ad illas tam lugubres innocentissimi hominis voces. Et quomodo sese continere poterunt Angeli, qui Heliodorum prædonem templi gazophylacio imminente flagris probè multatum eiecerunt è templo? Et vivum illud sanctissimumque templum in cruce tam truculenter vastari, excindi, solo adæquari sinunt. Videt hoc Pater, & silet; nullus Angelorum se movet, succurrit nemo. Hinc Christi voces: Deus meus, Deus meus, ut quid dereliquisti me? Ah quare jam demum incipit queri? Tanta jam passus, nec minimum edidit querimoniam. Angores in oliveto sanguinem illi exprimunt, non queritur. Flagellis cæditur, ve-

Tom. II.

preto incingitur, per publicas vias ad crucem trahitur, suismet vestibus exiuit, in crucem suffigitur, nec verbulo injurias & dolores queritur. Unde igitur isti tam mœsti ac feriquiritas? Ordine succincto causas aperiemus.

I. Causa: Jessæi carminis oraculum erat complendum. Rex David, Christi archetypum, clamabat olim: Deus, Deus meus, respice in me, quare me dereliquisti. Hunc totum Psalmum existimant præci Patres à Christo in cruce silentio pronuntiatum.

II. Innocentiæ testandæ hoc dictum. Latrones de seipulis interrogare non poterant, Cur in crucem sublatus, cur deserti sumus? Vos quidem iustè, & factis digna recipitis: hic autem quid mali gessit? Hebræus Paltes canit: Non vidi iustum derelictum. Cur ergo derelinquatur iustissimus?

III. In membris suis derelictus Christus dixerit: Mi Pater, cur populum, è quo Mater & ego nati, repudias? Prævidit etiam Servator sua membra, Christianos miris modis vexandos, deserendos, excarnificandos, perimendos. Hos dolores jam senserat capta.

IV. Horrorem mortis, quem natura in horro mon-stravit, hunc etiam in clivo Golgothæo non dissimulavit. Num calix amarissimus usque ad faeces ebibendus: Deus meus, Deus meus in eo jam sum: fiat voluntas tua.

V. Verum se hominem, & cruce hærentem inter dolores summos ostendit. Alioquin afflictorum aliquis aut ægrorum forsitan objecerit: Christus ea facile ferre potuit; non sensit. Imò verò sensit quàm maximè. Hinc voces illæ lamentabiles. Hæc potissima tam acerbi planetis causa. Hæc enim Christus non ut actor comicus in theatro, sed ut homo derelictus jam jam moriturus ferè pronuntjavit.

VI. Ita cruciatu suos esse maximos testatus est, quales ab orbe nemò passus, nemo passurus. Nemo enim plures simul pertulit, nemo majores, nec ullus tenior fuit aut sensilior corporis constitutio. Quod clarissimè Thomas Aquinas asserens his ipsis verbis, Dolores inquit, quos Christus passus est, omnes exceperunt dolores, quos homines pati possunt in hac vitâ. Non modò propter passionis acerbitatem & generalitatem, verum etiam propter Christi patientis constitutionem, & voluntariam dolorum assumptionem, quæ secundum quantitatem sui proportionata fuit. Multa tulit Jobus, sed plura Christus, verè vir dolorum. Multa tulit paralyticus, qui annis triginta octo decubuit; multa Lazarus est perpeffus: sed plura & graviora Christus. Ille ulceribus plenus, hic merum ulcus, vulnus merissimum: vir dolorum omne genus doloris & mœroris toleravit Christus, exceptis solis inferorum tormentis. Hoc testantur inhaerentes vertici spinæ, hoc vultus livor & tumor, hoc exhausta genæ, hoc humeri à columnâ & cruce sauci, hoc manus pedesque clavis fixi, hoc omne corpus flagellis laceratum, hoc omnia membra, ut in testudine fides, distenta; nihil non læsum & ulcerotum, vir dolorum.

VII. Animus omni solatio destitutus. Aegrimonia & mentis dolor omnem corporis dolorem superat. Acerba pati, simulque solatiis omnibus orbari, pondus intolerabile. Aeger animi & in angustias adductus credit se pondus orbe ipso gravius portare. Videri poterat Christus patientissimus divinis solatiis inundatus, pleraque sine acerbo sensu perpeti. Aliter erat. Ut igitur luculenter ostenderet se solatiis prorsus omnibus subductis passum, in horro sanguine sudavit, in ligno se derelictum exclamavit. Nihil erat in acerbissimis tormentis levamenti, nihil nec solatioli quidem, nihil fomenti. Omnia inpedisolabilia. Nulpiam nec capiti, nec manibus aut pedibus, nec tergori nec cordi quies. Effigiem hujus est cernere in Job vociferante: Pharetram suam aperuit, & affluxit me. In memetipso marcescit anima mea, & possident me dies.

Causæ cui Christus se derelictum queritur: 1. Jessæi carminis oraculum erat complendum. Ps. 21. v. 2. 2. Innocentiæ testandæ hoc dictum. Ps. 36. v. 35. 3. In membris suis derelictus Christus dixerit.

4. Horrorem mortis in clivo Golgothæo non dissimulavit. 5. Verum se hominem & cruce hærentem inter dolores ostendit.

6. Ita cruciatu suos esse maximos testatus est. Thom. parie. 3. q. 46. art. 6. conclus.

7. Animus omni solatio destitutus.

Job cap. 30. v. 11-16. 19. 20. & 21.

M m 2

me dies afflictionis. Comparatus sum luto, & assimilatus sum favilla & cineri. *Quomo ad te, & non exaudis me? Ite, & non respicis me. Mutatus es mihi in crudelem. Sagitta tua acuta. Sagitta tua infixae sunt mihi. Dominicum pectus post mortem Longinus ferro resecat, hoc ipsum Christum in cruce vivum tam lugubri dicto aperuit, tamquam si diceret: Aspice, quantum hoc pectore lateat doloris & agnitionis.*

VIII. Prævidit etiam Servator paucitatem eorum, qui, ut beatus Petrus loquitur, *communicantes Christi passionibus vellent vestigia hæc sequi.* * Et unicum tunc in orbe hominem habuit Matrem, in qua perfecta fides: unicum tunc lucratus est latronem.

IX. Plura pati paratus erat. Eo enim hæc verba spectare argumatur Bedæ; perinde ac si dixisset Christus: *Ut quid tam Pater, quam vires & vita me derelinquunt? graviora tormenta & diuturniora perpetui non recusos. Nimirum videbantur ei dolores non satis multi præ amoris magnitudine.*

X. Tam acerbe perpeffionis & desertionis tam mirandæ causam à nobis indagari voluit. Nulla in Christo ignorantia; Deus erat. Nulla impatientia; sanctus & iustus erat. Diabolus ipse per Pilati conjugem fatetur: *Nihil tibi & iusto illi. Deinde illa ipsa verba, Deus meus, Deus meus, & Pater in manus tuas commendo spiritum meum, summæ patientiæ hominem ostendebant. Cur ergo filius à Patre ad eum desertus? Vestigemus abditam causam. Hebraeus Plaltes ubi quæsisset. Quare me dereliquisti? mox ipse mysterium pandens, & causam subiciens, Longè, inquit, à salute meâ verba delictorum meorum. Immenfâ moles alienorum criminum ita Dei Filium affecit, ut nec ipse Pater parcere voluerit Filio. Quemadmodum Joseph Aegyptius Prorex puniturus furtum, Apud quemcumque, ait, fuerit inventum, ipse sit servus meus: ita proflus in Dei Filio inventa sunt delicta nostra. Nam posuit Dominus in eo iniquitatem omnium nostrum. Hinc illa desertio, hinc terrificus sagittarum nimbus in unum Christum defluens, hinc clamor ille fluctuosus: Eli, Eli, lamma sabachthani. Humanæ gentis scelera horum omnium causa.*

§. II. Quomodo derelictus sit Christus.

Liceat hîc quærere, Qui tandem potuit à Patre Filius ita deserit? Inspiciamus ante tempus facti, quam dicta resolvamus. Circa horam nostram duodecimam, Judæorum sextam, Christus cruce affixus est, & tria prima protulit effata. His dictis ortæ sunt tenebræ durantes trihorio, quo Christus silens orabat, omniumque animos terror occupabat. Horâ pomeridianâ nostrate tertiâ, Judæorum nonâ, sol iterum visus, Christus denovo loqui orsus, lugubres illas voces ad Patrem edidit: *Deus meus, Deus meus, ut quid dereliquisti me?* Et qui fieri potuit, ut à Patre Filius ita desereretur? Nam Christus non tantum viator (ut in scholis loquuntur Theologi) sed & comprehensor fuit, atque secundum totam animam Deum vidit, & divinitas numquam à corpore, numquam ab animâ, nec in morte quidem separata est. Unde igitur tanta desertio? Nam qui Deum videt, etsi mediis flammarum ardeat, illi tamen bene, illi erit optime, omnem doloris sensum exuperabit gaudium. Ad rogatum respondemus verbo. Iustitia divina illo juris rigore hîc egit, ut ea miraculum patrare potius, quam patratum scelus impudè dimittere voluerit. In extremâ Christus desertione pati debuit & quamvis anima Deum viderit, hoc videre tamen, nec animi nec corporis cruciatus quidquam mitigavit, miraculo singulari: quod magnus avi nostri Theologus exponit. Sed urget quæstio: Quis igitur deserendi modus fuit?

Potentia divina quatuor ferè modis aut juvat aut deserit in adversis. 1. Liberat ab afflictione, ab hoste. Ita Davidem à Saule & Absalone, Jonam è ceto, Susanam à morte liberavit. 2. Mitigat minuitque afflictio-

Ibid. c. 27. v. 46. S. Thom. p. 3. q. 46. art. 8. concl. 2. q. 3. Et cû eo omnes Theologi. Qui fieri potuit ut Christus à Patre desereretur. Ita Gabriel Vasquez. 10. 1. in partem 3. S. Thom. mibi pag. 764.

Quatuor modis potentia divina aut juvat aut deserit in adversis.

nem. Sic Josepho Christi nutritio dictum ab Angelo, licere quidem Herodis sicam evadere, sed fugiendum esse in Aegyptum. Durum fuit & hoc, ad idololatras proficisci, sed tamen suavius quam infantem perdere. 3. Solatur & roborat in arumnis. Ita tres juvenes Hebraei in fornacem Babylonicam missi, sed præsentem sibi habuerunt Angelum, flammis in rorem mutatis. Elias Jazabelæ fugit, sed Angelus commeatu & solatis fugientem erexit. Ezechiel exul & captivus in Chaldaeam ductus, sed visis cælestibus est recreatus. 4. Subinde Deus nil horum homini præstat, sed solim à noxis immunem servat. Ita Jobum septennio inter morbos gravissimos, egestatem summam, & extrema omnia desertum à peccatis tantum defendit.

Ita Filium cælestis Pater deseruit. 1. E cruce non liberavit, à morte immunem non fecit. 2. Dolores non minuit, sed auxit ad supremum usque halitum. 3. Solatis non permulit, consolatores Angelos non misit, nil erat quod dolores vel minimum leniret. *Qui simul contristatur non fuit, & qui consolaretur, non invenit. Mater auxiliari nequit, Apostoli fugerunt, abfuerunt Angeli, ipse Pater sese abscondit, Judas prodidit, Petrus negavit, Reges illuserunt, Judices condemnarunt, servi pugnis & flagris ceciderunt, crucifixerunt gentes. A notis ignotis, suis alienis, summis imis desertissimus, coram orbe pendere vulgi ludibrium. Propinquare calicem auferre non vult Pater, nec illius amatorem dulcedine ullâ temperare. Exhaustendus est usque ad fundum, fæx illius exinanienda, usque ad fundamentum in eo. Atque hinc flebilis ille clamor: Deus meus, Deus meus, ut quid dereliquisti me?*

Scipsum imò (quod mirius) deseruit Christus. Theologia pronuntiatum est: Opera Trinitatis ad extra sunt indivisa. Quem igitur divinus Pater, hunc etiam eundem crucifixum hominem deseruit Filius. Quemadmodum verò Christus omni vitâ beatitudinem animi distinuit, ne in corpus redunderet, ita mortis tempore inferens & sensilis pars animi solatis omnibus destituta fuit. Hinc lamentabilis illa vociferatio. *Deus meus, Deus meus, ut quid dereliquisti me?* Sed rem oculis subjicimus.

§. III. Exemplum id monstratur.

Olympus mons supremo capite suo excedit nubes, summâ gaudet serenitate, lætissimam præ se fert faciem, nullis tempestatibus turbatur; monte medio & imo pluit, ningit, grandinat, tonat, fulminat. Ita in Christo suprema pars fruebatur Deo, sed ea inferiorem non adjuvabat. Ita Apocalypseo Angelus pedem unum in continente, in falso mari alterum collocavit. In cenâ quidem Christus dixerat, *Ecce venit hora ut dispergamini unusquisque in propria, & me solum relinquantis: & non sum solus, quia Pater mecum est.* Erat certè, sed quarto, quem assignavimus, modo, humanam naturam servans, ne vel minimum contraheret impatientiæ. Cetera omnia desertissimus fuit Servator.

Verè Iustitia divina hîc jure usâ est rigidissimo, nec ab orbe condito tale statuit severitatis exemplum. Isaac in victimam jugulandus, si Christo conferatur, fabulam egit, ludicrum edens spectaculum. Ponebatur quidem ara, struebantur ligna, aderat ignis, vinciebatur Isaac, imponebatur aræ, stringebatur gladius, declinabatur in cervicem ictus. Et en vox aures ferit: Contine manum, reconde gladium. Ita tantus ad sacrificium apparatus poterat videri ludus & jocus. Sed hæc in monte Moriâ. Nil horum in monte Golgothâ. Seria omnia & decretoria. Crux ara fuit; lignorum strues, maledicta, ignis, tormenta; Isaac innocens ligatus, aræ impositus, & demum immolatus est; Pater gladium strinxit, percussit, interemit. Et fatetur: *Propter scelus populi mei percussit eum.*

Rectè Damascenus dixit: *Omnem iram Pater in filium effudit.*

effudit. Diluuium immisit orbi, Aegyptum clade multiplici affe-
cit, Sodomae urbes caelestibus flammis abolevit, in illis tamen
omnibus supplicis non ita furor diuinus saevit, atque cum infir-
mitate primam culpam puniit. Quod obstupescens Paulus
Proprio, inquit, filio non pepercit. Omnes virgas plectendis
manicipiis ligatas, omnia irae suae spicula in eo confre-
git. Nunc vero post tam acerbum de filio sumptum
supplicium longè punit mitius, gemiturque vel unico
placatur. Nam omnem iram in illam crucis victimam
effudit. Revera sensit filius, & dolorem his Pfalta ver-
bis aperuit: In me transferunt ire tuae. Gladium Pater ipse
met non tantum strinxit, sed in praecordia unigenae ad-
egit.

Hic animum subit quod Joannes Mariana memo-
riae prodidit. Res prolixo tragica, & corburno nobili
ploranda. Alphonsus Tariffa urbis praefectus, cum eam
Marrocus Rex oppugnaret, constantissimè resistit. Ac-
cidit, ut Alfonso filius in Maurorum potestate esset,
quem illi patris oculis ostentantes, nisi oppidum dede-
retur, sese jugulaturos minabantur. Ad eas voces pa-
ter nihil commotus, negavit dedita urbis maculam ul-
lo incommodo elui, ne si centum quidem filii jugula-
rentur. Gladium etiam, si in sententia perstarent, è mu-
ro projecit, & ad prandium interritus abiit; inde mili-
tum clamore dissono, & ululatu vehementi revocatus.
Puer namque barbarà crudelitate trucidabatur: crude-
le spectaculum, eoque fedius, quod Joannis Principis
iussu perageretur. Alfonso causa cognita, Credebam,
inquit, ab hostibus urbem captam, Itaque ad uxorem
& prandium rediit, nullà turbati animi significatione.
Sic affectui, sic lacrymis potuit heros imperare. Barba-
ri desperatà victorià redierunt in Africam.

Ita Deus proprio Filio non pepercit, sed pro nobis omnibus
tradidit illum. Nam ab omni eternitate ita decrevit Fi-
lium esse crucifigendum, ac si crucem ac clavos ipse de-
jecisset caelo, additis vocibus, Crucifigite. Nimirum,
quod Isaias dixit, Dominus voluit conterere eum in infirmi-
tate. Cogitatu prolixo horrendum! Deus ita peccatum
odit, ut illud in seipso puniverit. Est hic aliquid, mi Le-
ctor, quod dici non possit, post dicta omnia.

§. IV. Quomodo Christum deserit nos juverit.

Hebraeus Rex David divinam benignitatem extol-
lens, Apud Dominum, inquit, misericordia, & copiosa
apud eum redemptio. Hinc Bernardus, Si mille mundos, ait,
redimere debuisset, non plus dedisset, si te unum solum, non mi-
nus. Verè copiosa redemptio, copiosissima. Matthaei
ore gallinae se confert Christus. Fuit profectò mater
pulsorum amantissima. Nec enim agrotare tantum,
sed & mori sustinuit, ut pulli viverent. Audite prodi-
gium amoris in volucre. Gallina mediis agris errabat
cum suà pullitie. Hic bona mater caeli non observans,
imminentem terrae tempestatem non declinavit. Subito
caelum omne lapidescere, horribilis grando ruere; pulli
celerimè sub maternas alas convolare, quos pia mater
fidelissimè textit illesos; nam lapides à lubricis alis excu-
si facillimè pullitiam non attigerunt, ipsam verò galli-
nam ita miserè contuderunt, ut reperta sit mortua sal-
tis pullis. Hoc in terrà & in imo amoris miraculum. Sed
attollamus oculos, & contemplemur gallinam in alto,
matrem nimis quam piam. Et en ut alas pandat, sobole-
m operiat, mortem oppetat, ut pulli vivant. Christi
patientis vox est: Omnes sanctus tuos induxisti super me. Tem-
pestas demersit me. Nos autem in velamento alarum ipsius
protegemur; sub pennis ejus speramus.

Omne genus dolorum ac ludibriorum excepit Chri-
stus, ut nos tuereat illesos. Matthaeus memorans, Si-
militer, inquit, principes sacerdotum illudentes cum scribis &
senioribus dicebant: Alios salvos fecit, seipsum non potest salvum
facere. Verè salvos fecit, qui suos in tormentis, in morte
non deseruit, sed tolerantiam, vires, animos suscecit.

Paulus, seipso teste, quotidie moriebat, nihilominus
cantabat hilaris: Repletus sum consolatione, super abundo gau-
dio, in omni tribulatione nostra. Laurentius incubuit pru-
nis tanquam rosas; in ipso dolorum aestu jocatus est.
Erasinus Episcopus, dum intestina illius è corpore tra-
ctim educuntur, videt turmam caelium coronam fe-
rentium sibi destitutam. Hoc dolores sopivit. Beatus
Servulus à pariete ac paralyti miserè habitus, in extre-
mis caelites ad suum grabatulum cantantes audiens, Si-
lete, inquebat, ut tantò suavius fruatur hac symphonià.
In caelo fuit, antequam migraret in caelum. Faustinus &
Jovita nobiles Brixiani Martyres, ævo Adriani Impe-
ratoris, feras, vincula, flammam experti, denique per
omnem Italiam circumducti omnia pæne theatra san-
guine suo pinxerunt, sed Angelis solantibus; post omnes
tormentorum species in patriâ gladio cæsi sunt. Tibur-
tius in igne decambulavit, tamquam, si in perculâ hor-
tensî rosas & violas calcaret. Jacobus Interfusus novem
horarum carnificinâ, manuum primò pedumque arti-
culis, tum brachiis surisque, capite demum truncatus
perit membratim. At ille ad sanguinè, quibus mutilaba-
tur, membra generosè hoc unum dixit: Deo gratias.
Theodorus juvenis Antiochia, Juliani Apostata iussu
in equuleo flagris scdissimè laceratus, nullum nec do-
loris quidem signum edidit. Dimissus ab equuleo inter-
rogatus est, an hominem exuisset, qui verbera non sen-
titeret: Quibus ille, Juvenis, aiebat, mihi adstitit, qui sangui-
nem extulit, & recentes plagas liquore odorifero per-
fudit. Sed ille jam abiit. Vos parò me attrahite, cædi-
te, denno lacerate; malo cædi, malo mori, quàm hoc
martyrii socio privati. Ad Christi cunas adfuerunt qui-
dem caelestes genii, & auras modulis permulserunt; ad
Christi crucem illorum nullus comparuit. Alios reverà
salvos fecit, seipsum noluit salvum facere; dereliquit
seipsum.

Verè Agatham virginem vultu latissimo ad carce-
rem & catenam velut ad epulas & choreas invitata
euntem. Eulalia virgo cum discerperetur flagris, risit;
suo picta sanguine velut superbè sese circumspexit, cum
ardentes admoventur faces, flammam ore parulo ex-
cepit, Deoque animum lætabunda transmisit. Luciam
virginem hanc unicam non mille manus, non funes mil-
le, & plura boum jugi de loco, minùs de proposito ca-
sto dimovere poterant. Ergo sarmenta congesta, cogus
accensus. Sed lucebat pulchrius suis ignibus Lucia &
è flammis Imperatoribus mortem, Syraculanis præsen-
tem opem, Ecclesiae pacem vaticinabatur: in igne ut
phenix vivebat, & virgo viros animabat, dum guttur
gladio transfigeretur. Thecla virginum princeps leones,
quibus obiecta, cicuravit; tauros, quibus alligata, do-
muit; aquarum monstra, quibus immissa, vicit; ignes,
quos conscenderat, triumphavit; flammæ, quæ nec
Herculi pepercerant, virgini pepercere. Unde hoc ro-
bur puellæ, unde salus, am inexpugnabilis? Christus
alios salvos fecit, noluit seipsum. Christiana virgo patris
furorem quam fortiter tulit? alapa, vincula, rota, unci,
flammæ velitationis speciem præbuere. Diutissimè ver-
beribus laniata deciduas carnes suas parenti velut joco
in os projecit. Angeli deinde manu perlanata in lacum
Vulfinum, molari ad collum appeso, præcepta data est.
Vicit Christiana undas, & quæ nuper sanguine, nunc
roto lacu à Christo baptizari gavisa est, atque incolumis
enatavit. Post, inter serpentes illæsa, inter flammam in-
tacta cecinit, dum denique sagittis confingeretur. Anato-
lia virgo post vincula, equuleos, flammam, serpentem
immanem superatum, cervicem gladio læta porrexit,
pudorèque Christo sacrum sanguine tinxit, ita liliis ro-
sas miscuit. Justinæ virgini devorandæ erant alapa, fe-
renda verbera, & crudelis uberum carnificina. At qui
hæc inter supplicia talem Justinæ vultum præ se ferebat,
ut inter paradisi amonitates, quas unas tunc loqueba-
tur, obam-

tur, obambulare sit visa. Denique ad supplicii locum capite truncanda reclusus properavit. Juliana virgo laudatissima formæ, capillis suspensa, verberibus caesa, ferro ustulata est. Hos tamen illa cruciatus in Eleusio Nicomediae Praefecto velut blanditias laudavit: flammam, ad quas damnata erat lacrymis extinxit, lebetem ab igne ferventem precibus rupit, denique priusquam iudici manus daret, caput lelaris dedit. Quis tantas vires, tantum viriles animos, quis patientiam tam invictam, tam admirandam in tormentis lætissimam, tam insignem inter supplicia victoriam tot puellis concessit? Christus crucifixus, qui alios salvos fecit, & seipsum dereliquit.

Sed & pueri leges homines hæc eadem Christi virtus inter tot malorum & mortis occuracula servavit. Apertissime David, in te, inquit, speraverunt patres nostri, speraverunt & liberasti eos; ad te clamaverunt, & salvi facti sunt. Et de seipso, abscondit me in tabernaculo suo, inquit, in die malorum, & protegit me in abscondito tabernaculi sui. In tam adversis casibus Joseph minimè desertus est. Nam illa ipsa Christi virtus descendit cum illo in foveam, & in vinculis non dereliquit eum. Daniel inter leones septem impavidos tam securus agit, tamquam si inter agnellos divideretur.

Sed en Daniele nostrum non inter septenos, nec inter septem millia, sed dixerim inter septuaginta millia leonum. Credibile profus ad hoc spectaculum, ut Lucas illud nominat, supra septuaginta millia hominum confluisse: inter istos tot leones, tot improbos hostes exclamat insons noster Daniel: Ego autem sum vernus, & non homo. Deus meus, Deus meus, ut quid dereliquisti me? Sagitta potentis quam acuta sunt!

Paralyticus triginta octo annis decumbens aeger, & desertionem suam altè ingemiscens, Hominem, inquit, non habeo. Habuit rectum, socios, grabatum, habuit qui stipem & cibum darent, nihilominus queritur: Hominem non habeo. Dei Filius queri poterat: Non tantum non hominem, sed Deum non habeo. Longè fecisti notos meos à me, posuerunt me abominationem sibi. Deus nec à cruce nec à latris spoliavit omnibus: Et nos reputavimus eum percussum à Deo. En pullos salvos, & matrem gallinam morientem, en innocentissimum Danielem tot leonum millia maledicis linguis vulnerant, mors demum discerpet, sed non deglutiet hanc prædam. Christus igitur ad Patrem succlamavit se derelinqui, ut per hanc derelictionem suam toti humano generi impetraret singularem gratiam. Nimirum optima mater sic pullos suos servari & liberari voluit. Livore ejus sanati sumus. Colligamus hinc documenta.

S. V. Quinque documenta huc spectantia.

I. Cùm malè habemus, epistolum mittamus æternò Patri. Cùm Lazarus decumberet, Magdalena & Martha sorores, litteras brevès miserunt Christo, his conceptissimis verbis: Domine, ecce, quem amas, infirmatur. Christus extremis angoribus circumfluens, litteras ad Patrem misit his omnino verbis: Eli Eli lamma sabachani! Sed Judæorum aliquis aut potius Romanorum joculariter voces corrupens, Ecce, inquit, Eliam vocat. Sinite, videamus, si veniat Elias ad deponendum eum. Nos pariter, quandocumque nobis est ægrè, litterulas mittamus in cælum: Deus meus, Deus meus, respice in me. Jocentur alii & irideant, subsidio veniet cælum. Christi derelictio, nostra consolatio.

II. Consolationes sensiles extra cælum non ambiendæ, sed ad mortem usque obtemperandum. Laboriosus hoc, sed lucrosus. Tarsensis Paulus hanc penuriam solatorum animosè tolerans, Supra modum, inquit, grati sumus, supra virtutem, ita ut tederet nos etiam vivere. Sed ipsi in nobis miseris responsum mortis habuimus. Nam natura & animus nec prælagiebant aliud, nec expectabant

quàm mortem. Ita mihi de vitæ statu cogitanti mens & cogitatio mea non aliud respondit, quàm esse moriendum. Mox tamen adjungit Paulus: Vi non sumus fidentes in nobis, sed in Deo, qui suscitavit mortuos, qui de tantis periculis nos eripuit & eruit: in quem speramus, quoniam & adhuc eripiet.

III. Afflictiones eà fide sunt perferendæ, ut cum deferi nobis videmur, ad ipsum confugiamus defertorem. Illa mulier Chananaea exploratissimæ fidei hoc insigniter nos docet. Hæc manus supplices ad Christum tendens clamabat: Misere mei Domine, fili David; filia mea malè à damonio vexatur. Nec verbulo responsum est. Rogarunt Apostoli, & nihil impetrarunt. Vitandis ergo clamoribus tam importunis dimittendam susceperunt. Nec alia tamen reddita est responsio quàm ista. Non sum missus nisi ad oves que perierunt domus Israël. Nihilominus animo non cecidit constans femina, sed rediit, & adoravit eum, qui aures obdurasse visus, hoc unum precata: Domine, adjuva me. Sed necdum auditur, insuper & canis appellatur, indigna scilicet, cui panis, è manu filiorum raptus, projiciatur. Ad illa patientissimè ferens hæc omnia, nec tanto sui contemptu absterita, Ita est, Domine, inquit, sed tamen micæ è dominorum mensa defluentes excipiuntur cælli. Hic Christus ore suavissimo, O mulier, ait, magna est fides tua: fiat tibi sicut vis. Constans fides ipsum etiam Deum expugnat.

IV. Etiam si nos summa premat desertio, numquam tamen recedendum à Deo. Cælum vel ferream rotas potest pluerè. Annuente Deo vepræta etiam melle stillant. De suis majoribus David, Appropinquaverunt, inquit, usque ad portas mortis. Et clamaverunt ad Dominum cum tribularerentur, & de necessitatibus eorum liberavit eos. Misit verbum suum, & sanavit eos, & eripuit eos de interioribus eorum. Deus ipse derelicti quæ brevissimæ solatia spondens amplissima, Ad punctum, inquit, in modico dereliqui te, & in misericordibus magnis congregabo te. In momento indignationis abscondi faciem meam parumper à te, & in misericordia sempiterna miseratus sum tui: dixit Redemptor tuus Dominus. Neminem ex toto deserit Deus, nisi defertus.

V. Aliquamdiu à Deo deseri, non rarum est amicorum experimentum. Hic matrum lusus est, simulare fugam, ut infantis in matrem crescat affectus. Mater modò lætat filium, modò inæpar, aut etiam flagellat. Jobo desertissimo dicitur: Semper loquitur Deus, & secundum id ipsum non reperit. Quid enim opus ut repetat, quod semel apertè dixit, hominem ob peccata jure affligi, jure deseri. Hæc explicans Gregorius, Quia semel, inquit, derelictus est Christus, semel nobis locutus est Deus, ut sciamus nos etiam quandoque derelinquendos, ut ei similes efficiamur. Sed Panoplià nos Jobi obarmemus. Dicit pro se quique, Ipsi occiderit me, in ipso sperabo.

S. VI. Quinque alia documenta eodem pertinentia.

VI. Obstinatus animus ad repetendas culpas expectatissimus est. En Scribarum & Phariseorum horribilem perveraciam. Durantibus tenebris non Christus solum, sed alii omnes siluerunt attoniti. Tenebris cessantibus maledicæ linguæ denuo cœperunt in Christum sævire. Mox iterum contumeliæ & probra certatim sparsa. Auditis vocibus, Eli Eli; Eliam, ajunt, vocat iste. Hebdomadæ sacræ majore, pauculis, qui Patri chati prænitri solent diebus, plerique Christianorum sanctiores mores induunt, silent aliquid tantulum consuetæ illorum nequitia. Paschate peracto mox iterum libertim delinquent. O cæci & nequam Pharisei! qui antiquam recantatis fabulam, qui pristinam resumis nequitiam, qui vitia priora omnia repetitis, qui cavillo improbo vocatis Eliam. Bibulus ille suos calices resumit: Ecce Eliam vocat iste. Lascivus iste repetit suas libidines: Et hic Eliam vocat, nec enim Christo in cruce vult committi.

Homines pueri leges a Christo liberati. P salm. 21. v. 5. & 6. P salm. 26. v. 4. Sap. cap. 18. v. 13. & 14. P sal. 21. v. 7. Mat. c. 27. v. 46. P salm. 119. v. 4. Joan. cap. 5. v. 7. P salm. 87. v. 9. Isa. cap. 53. v. 4. Ibid. v. 5. Ex hac derelictione Christi documta. I. Cùm malè habemus epistolum mittamus æternò Patri. Joan. c. 11. v. 5. Mat. c. 27. v. 46. Ibid. v. 47. & 48. P sal. 21. v. 2. 2. Consolationes sensiles extra cælum non ambiendæ. 2. ad Cor. cap. 1. v. 8. & seqq.

commori. Ita pecunia sitiens suam avaritiam, fastuosus A superbiam suam iterat: Eliam vocat & ille & ille. Ita crimina priora redeunt omnia, velut somnolentia, antiqua procraftinationes, solita comestiones & ebrietates, usitata emulationes, rixae, simulates, invidia veteres renovantur. Tam vitiosi post Pascha, quam ante Bachanalia. Ecce Eliam vocant illi omnes. Horum nemo in cruce durare, nemo vitiosis vult mori. Exitiosissima perverciacia; quam Bernardus largiter deplorans, Pro dolor, inquit, tempus peccandi, terminus recidendi facta est Resurrectio Salvatoris. Ex hoc nonne comestiones & ebrietates redeunt, cubilia & impudicitia repetuntur, laxantur concupiscentis frenas, quasi ad hoc resurrexerit Christus, ut nos in pristina, qua deploravimus, vitia recidamus. Invenimus nunc iterum curiosis ante, vorbos ut ante, pigri & negligentes ut ante, vani, sufficiens, detractores, iracundi, ceterisq; vitis impliciti quibus ante. Resurrectionem Pascha privamus nomine, ut sit nobis in reditum, magis quam in transitum. Reiterato miserabilis, sed voluntaria. Cum Phariseis perire vult, qui cum B Christo non vult resurgere.

VII. Derelictus est Christus dictator caeli, vita necesse Domini, & nos mancipia vilissima feramus inique, si nos ad punctum in modico Deus derelinquat, Idque nostro bono? Si in ligno viridi hoc factum, in arido quid fiet? Dux noster hac tulit; nos gregarii milites, cacula, calones, postulemus suaviora? Si miles suum ducem videat loricam vel cataphractam rudi & nigra regi, tam inveterandi oris non erit, ut ille sibi poliam, vel auro illulam possit. Si cernat ducem in castris sine culinam, sine lecto humi jacere, non raro in armis vigilare; imprudentissimus fit, si ille sibi culinam, le lectulum, longiorem somnum desse conquereatur. Si filium Deus deseruit ad tempus, cur indignemur idem quae loque nobis fieri? Delerat nos Deus tribus illis, quos dixi, modis, dummodo pateat earens, ut a peccatis fervet liberis. Si tulit ita filius, ferat & medialis, ferat servus.

VIII. Proprium Christi derelicti praemium fuit, ne nos unquam ex toto derelinquerent, maxime cum precibus, suspiriis, gemitibus in vota Deum vocamus. Reposita est hac spes nostra in sinu nostro. a Intente precabatur David: Ne proicias me in tempore senectutis; cum desce- rit virtus mea, ne derelinquas me. b Et tamquam si responsum benignissimum accepisset, Dominus, inquit, non derelinquet sanctos suos, in aeternum conservabuntur. Considerat peccator justum, & querit mortificare eum; Dominus autem non derelinquit eum in manibus ejus. c Hac in Deum fiducia eruditissimi sumus, non derelinquemur a Deo, nisi ad punctum, in modico. Sed ego, inquis, tot jam annis aridus, ficus, velut a Deo projectus solatis extreme desitior. Bono animo; hoc ipsum modicum, hoc momentum est. An nescis, mi homo, mihi ante oculos Dei sunt tamquam dies hesterni, quae praeterit. Deprecata Dominum, viriliter age, & confortetur cor tuum. In miserationibus magnis congregabitur.

IX. Ne miremur Christum a Patre derelictum; nobis Dei hostibus stetit, ad nostram se causam inclinavit, nobis Dei rebellibus adhaesit. Hinc in illum unum Patrem, tamquam in humanae gentis caput saevit, illum dereliquit, quem desertorum ducem deprehendit. Testatur Paulus: Christus nos redemit de maledicto legis, factus pro nobis maledictum. En Christus nostri causa maledictus, execrabilis, derelictus. Supplicium generi humano debitum de Christo est sumptum. Ergo amantissimus Dominus Jesus vult potius a Patre, & omnibus Angelis, & creatis rebus universis deserti sustinuit, quam ut nos, nostramque causam ipse desereret. Quam saepe vero exitum referimus gratiam; cum Christi causa triobolatis voluptas deserenda, cunctamur & deliberamus: & non raro ne nostros amores pessimos cogamur deserere, derelinquimus Christum. Nimitum Christo Barabbam potior rem ducimus.

X. Ita Christus etiamnum a plurimis maligne deseri- ritur. Has ille desertiones gravius accipit, quam illam in cruce. Deus olim humanissime per Hieremiam suis objiciens, Quid invenerunt, inquit, partes vestri in me iniquitatis, quia elongaverunt a me? Hoc cuius Christus placide instillans, Quid ait, invenisti in me iniquitatis, quia elongasti a me? Ego diligentes me diligo, sed & desertores me desero. Quapropter scilicet & videt, quia malum & amarum est, reliquiste te Dominum Deum tuum.

Va igitur, va filii desertores. Domine, omnes, qui te dereliquerunt, confundentur: recedentes a te in terra scribentur, quoniam dereliquerunt venam aquarum viventium Dominum.

Azarias Obedi filius, ex tempore regi Asa concionatus, Audite me Asa, inquit, & omnis Benjamin: Dominus vocavit me, quia sustulit me cum eo. Si quaesieritis eum, invenietis; si autem dereliqueritis eum, derelinquet vos. Ita solet Deus, qui uti amantes se redamat, ita deserit filii desertores.

S. VII. Documenta eorundem alia, cum modulatione huius clausula.

XI. Summo in extremo solatio erit, cum Domino Iesus crucifixo ita posse colloqui: Domine, ecce quem amas, informatur. Si te tuasque leges unquam dereliqui, nunc percutio pectus meum, & revertor. Misere mei Deus, misere mei, quoniam in te confidit anima mea, & in umbra alarum tuarum sperabo, donec transeat iniquitas, quem amas, sub umbra alarum tuarum protege me. Scapulis tuis obumbrabis mihi, & sub pedibus tuis sperabo. Inhabitabo in tabernaculo tuo usque in secula; proteget me velamento alarum tuarum. Adhaesit anima mea post te; me suscepit dextera tua. In pedibus tuis sanatus. Tu in cruce, mi amantissime Domine Iesus, desertus es, ne ego jam desererem. Tu mater es, ego pullus sum, sub cruentis his alis tuis ab omni hoste proteget. Omnia inferorum potestas non laedet eum, quem haec alae tuae texerunt. Mi bone Iesus, tibi me totum, vivum, mortuum commendo.

Non sane interibit pullus, qui sub maternas has alas hoc modo confugerit.

XII. Peccati odium hinc ingens concipiendum. In peccato quolibet hoc geminum malum est, averfio a Deo creatore, & conversio ad rem creatam. Quod Hieremias ore divino aperitissime pronuntians, Duo mala fecit populus meus, inquit, me dereliquerunt fontem aquae viva, & foderunt sibi cisternas, cisternas dissipatas, quae continere non valent aquas. Huic averfioni & conversioni pessime duplex responder poena, quam Damni & Sensus vocant. Damni est, aspectu Dei excludi: sensus, ignes inferorum pati. Christus ut poenas nobis luendas persolveret, poenam sensus maximam in cruce sustinuit; poena damni non conveniebat Christo, propterea simile quid passus est. Desertus a Patre velut hostis, Tu vero, inquit, repulsi & despecti, distulisti Christum tuum.

O bone Deus! quid demum miserius est eo homine, qui peccando fit hostis Dei? Hac summa in orbe miseria, hoc malorum omnium est maximum, Dei hostem esse, Dei gratiam & unum caelum perdidisse, aeternis ignibus debere. Hinc hostilis ille plausus & gratulatio: Deus dereliquit eum: persequimini & comprehendite eum, quia non est qui eripiat.

Quocirca o Deus ne elongeris a me: Deus meus auxilium meum respice.

XIII. Sublimiorum virtutum amor aspectu crucifixi Domini excitandus. Christus effato in cruce primo, amorem & charitatem in hostes docuit. Secundo, misericordiam in miseros, quae charitatis interior est effectus. Tertio, curam in parentes & obedientiam. Quarto, profundissimam humilitatem & patientiam perfectissimam. En Dei Filium ad usque infandos patibuli cruciatus obedientissimum, perinde ac si Pater illi distulisset: En ego, fili, mitro te in mundum: Vade, recumbe in locis omnium prostratus. Igitur, recubuit in loco omnium prostratus.

Quinta morientis Christi modulatio sy-
gnea: Sitis.

REx Juda & Israelis David, rex ditissimus ac poten-
tissimus, rex bello felicissimus, affectu in Deum san-
ctissimus, pollens divinâ gratiâ, nihilominus inter regias
gazas & delicias, famem & sitim questus, tamquam ex-
tremum mendicabulum, Satiabor, inquit, cum apparue-
rit gloria tua. In hac vitâ fames mera & mendicitas, fa-
tietas nulla. Vehementissimam sitim expertus Rex iste,
Quemadmodum ait, desiderat cervus ad fontes aquarum, ita
desiderat anima mea ad te Deus: Sicivit anima mea ad Deum
fontem vivum.

REx Christus Regis David filius fuit. Hoc eum no-
mine affecterunt non mendici solum, qui clamabant, Do-
mine miserere nostri, fili David; ipsi etiam ciues Hierosoly-
mæ die solenni gratulantur: Hosanna filio David, benedi-
ctus qui venit in nomine Domini, Hosanna. Christus Rex
Israelis verus fuit, licet Pharisei joco impio cavillaren-
tur: Si rex Israel est, descendat nunc de cruce. Hic ille Davi-
dis filius, toto priori tempore quo passus in summis do-
loribus de re nullâ questus, nisi jam de unâ siti; Sitis,
ajebar. Hanc sitim omni studio sibi sumpsit describen-
do Joannes, qui testis oculatus omnium. Postea inquit,
sciens Jesus, quia omnia jam consummata sunt, et consum-
maretur Scriptura, dixit, Sitis. Addit: Vas ergo erat positum
aceto plenum. Illi autem spongiam plenam aceto, hyssopo cir-
cumponentes, obtulerunt ori eius. Nos unicum vocem illam,
myrteri plenam, Sitis, dissertatione hæc exponemus.

§. I. Christi morituri sitis variè prædicta.

VBi Deus Filius in montem Golgotha pervenit, de-
tractis vestibus crucem ascendit, & mox hostibus
veniam, latruncum paradidit, Matrî discipulum, discipulo
Matrem assignavit. His dictis tenebræ tritiorio ten-
uerunt, quo Christus taciturnas inuit precationes, ce-
teris etiam pavore silentibus. Post discussas tenebras
lamentum Christi lugubre auditum: Deus meus, Deus
meus, ut quid dereliquisti me? Hæc voces proximè secuta est
illa: Sitis.

Hæc sitis utique vehementissima, maxima fuit. Ab
uno ad alterum vesperem Christus nec miculam nec
guttulam gustavit, extra myrrhati libationem. Atqui san-
guineus sudor, ægritonia & angores, deductio ad ju-
dices, ascensus Golgothæ montis cum cruce, sanguis
per flagra, spinas, clavos, largiter fusus, simileque mor-
tis proflusiones viribus omnibus exhauserunt, & ingenti-
tem moverunt sitim. Sitis tormentum maximum. Ægroti
ceterè inter dolores gravissimos de siti singulariter que-
runtur. Bis Christo porrectus porus, qui tamen nihil ad
sedandam sitim faciebat. Quàm primùm in Calvarie
clivum perventum, vini myrrhati poculum oblatum.
Et cum gustasset, noluit bibere. Spongia aceto mersa, pen-
denti ori admota. Ab utroque potu sitis erat irritator.
Hæc sitis celebrata vaticiniis diversis. Sibylla Brythæa,
quæ mille quingentis annis præcessit Christum, hanc si-
tim dilucidè prædixit:

Et fellis amari
Apponunt escam, potumque immittit aceti.
Felle fames ejus, sitis illudetur aceto.

Hanc apponet ei gens scilicet hospita mensam.

Undique Deus perfidiam Hebræam obruit testimo-
nis. David apertissimè, Foderunt, inquit, manus meas &
pedes meos, dinumeraverunt omnia ossa mea. Factum est cor
meum tanquam cera liquescens in medio ventris mei. Aruit
tanquam testa virtus mea, & lingua mea adheesi faucibus
meis. Et dederunt in escam meam fel, & in siti meâ potaverunt
me aceto.

Atque

De die sã-
cto Pasche
serm. 1. mibi
reg. 212.

14. Justitiæ
divinæ
quantus, &
ad perpen-
diculum
exactus sit
rigor.
Job cap. 9.
v. 28.

Habac. c. 1.
v. 13.

Job cap. 4.
v. 18.
Idem c. 25.
v. 5. & 6.

Psalm. 9. v. 3.

15. Omnia
quæ agi-
mus & pa-
timus, exi-
gui tem-
poris &
momenti
sunt.

Ioan. Bondi-
nius Flan-
der c. 6. post
med. mibi
pag. 48.

Ioan. cap. 1.
v. 14.
Gloria
Christi in
die mortis
videri po-
tuit conci-
disse.
Matt. c. 27.
v. 42.

ibid. v. 46.

novissimo, infimo. Nil certè magis imum infimùmque,
quàm execrandum illud patibulum, in quo Dei Filius
recumbens, nobilissimas virtutum non verbo solum sed
facto docuit. Bernardus eas considerationi subjiciens,
Hic, inquit, virtutum gemmis quatuor cornua crucis ornantur:
& est supereminetior charitas, à dextris obedientia, patientia
à sinistris, & radix virtutum humilitas in profundo. Hic dixit
tropheum crucis consummatio Dominice passionis, cum ad Ju-
deorum blasphemias humilis, ad vulnera patiens, in eis linguis,
claris exterius pungeretur. Nam & charitas in eo perfecta est,
quod pro amicis animam posuit, & obedientiâ consummata,
cum inclinato capite tradidit spiritum, factus obediens usque ad
mortem.

XIV. Justitiæ divinæ quantus, & ad perpendiculum
exactus rigor! Hinc Jobus in omnem actionem circum-
spectissimus, Verebar, inquit, omnia opera mea, sciens quod
non parceres delinquenti. Sicut capillus tenerimus suam
umbram, ipsa delictum minimum suam habet pœnam.
Non parci ulli nocenti Deus, vel noxiæ. Cum non ha-
beret à quo primævæ labis solutionem exigeret, strictissi-
mè illam excepit à sibi debiti omnino infonitissimo. Hæc
exactio instituta est tantâ severitate, ut vel hinc disca-
mus, quid appud inferos sit pœna damni, privari scilicet
aspectu Dei, Deum habere hostem nullis sæculis reconci-
liandum. Simulacrum ejus rei, derelictio Christi ad
crucem suffixi. O Deus, quàm mundi sunt oculi tui, ne vi-
deas malum, & respicere ad iniquitatem non poteris. Hos Dei
oculos mundissimos, hunc divinæ justitiæ rigorem ob-
stupescens Jobus, Ecce, inquit, qui serviunt ei, non sunt sta-
biles, & in Angelis suis reperit pravitatem. Ecce luna etiam non
splendet, & stella non sunt munda in conspectu ejus. Quamò ma-
gis homo putredo, & filius hominis vermis: Re ceterè igitur He-
bræus Pfalter justitiæ Dei perhorrescens, Si iniquitates,
inquit, observaveris, Domine, Domine quis sustinebit?

XV. Omnia quæ & agimus & patimur, exigui tempo-
ris & momenti sunt. Quanta fuit passim Christi concio-
nantis gloria! Nam is fuit, undique ad Jesum confluxus
hominum è totâ Judæâ, Galilæâ, Idumæâ, Sidone ac Ty-
ro, ex universâ Syriâ & aliis vicinis regnis, ut ubique
multa hominum millia eum virum comitarentur, & à
dicentis ore penderent. Existimat eruditus scriptor, quod
& sacris testimoniis firmat, celeberrimo die illo inter pal-
marum sparsiones, non minus quàm trigentes centena
millia Judæorum ex unâ Hierosolymorum turbe occur-
rissent Christo. Summa fuit gloria Servatoris, etiam in-
ter Phariseorum irrisus. Quod Joannes adstruens, Vi-
dimus, inquit, gloriam ejus quasi unigeniti à Patre. At verò
die mortis videri poterant concidisse hæc omnia. Extrin-
secta potentia: Scipsum, ajunt, non potest saluum facere.
Sapientia obscurata: ab Herode & omni ejus aulâ pro-
clamatus est stultus & albæ mentis homo, vel ipsâ veste
id evulgante. Innocentia peracta est rea. Pependit me-
dius latronum velut populi seductor, malefactor, impe-
rii affectator. Majestatem regiam arundo, spinæ, pati-
bulum, probra innumera tegebant. Accedebat ille me-
tissimus clamor: Deus meus, Deus meus, ut quid dereliquisti
me? Vox omnium & sensus tunc erat: Malos & fraudis
compertos Deus deserit. Hinc Cypriani dictum: Con-
sidero te Domine in patibulo, videbaris sine omni ad-
jutorio. Omne decus Domini Jesus, & crux visa est in-
nestasse. Sed gloriosissimus in vitam reditus, decus om-
nemque gloriam multò quàm ante auctiorem reduxit.
Quidquid sepultum fuerat cum mortuo, revixit cum re-
divivo. Pauculis horis tam admiranda mutatio est fa-
cta. Quantus enim fuit descensus è sinu Patris ad pati-
bulum crucis, taneus fuit ascensus è patibulo crucis us-
que ad dexteram Patris. Modicis hæc intervallis distin-
cta sunt. Momentum est quo patimur; Mercedem pa-
tientia beata reddit æternitas.